

Nr 176.

Godkänd av första kammaren den 17 maj 1923.

Godkänd av andra kammaren den 17 maj 1923.

Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående lån till främjande av bostadsproduktionen m. m. jämte två i ämnet väckta motioner.

(Statsutskottets utlåtande nr 93.)

Till Konungen.

I en till riksdagen den 16 februari 1923 avlåten proposition, nr 62, har Eders Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva,

1:o) att för ökning av statens bostadslånefond må såsom lån ur statsverkets fond av rusdrycksmedel disponeras för år 1923 ett belopp av 5,000,000 kronor;

2:o) att räntan för lån ur bostadslånefonden må för tiden från och med den 1 januari 1923 tillsvidare utgå efter fyra procent;

3:o) att av det på extra stat för 1922 under femte huvudtiteln till statsbidrag åt kommuner med flera för uppförande av vissa bostadsbyggnader anvisade reservationsanslaget jämte därunder omförda besparingar ett belopp av högst 3,000,000 kronor må användas för beredande av extra statsbidrag i huvudsaklig överensstämmelse med de av departementschefen i statsrådsprotokollet angivna grunderna; samt

4:o) att av nyssnämnda reservationsanslag och besparingar ett belopp av 10,000 kronor må ställas till ingenjörsvetenskapsakademiens förfogande för slutförande av vissa tekniskt-vetenskapliga undersökningar på byggnadsområdet.

I sammanhang med Eders Kungl. Maj:ts förevarande proposition har utskottet till behandling förehått, bland andra, följande motioner, nämligen:

dels en inom andra kammaren väckt motion, nr 227, vari yrkats, att riksdagen måtte medgiva, att för ökning av statens bostadslånefond må såsom lån ur statsverkets fond av rusdrycksmedel disponeras för år 1923 ett belopp av 11,500,000 kronor;

dels en inom andra kammaren väckt motion, nr 224, däri föreslagits, att riksdagen måtte bifalla Eders Kungl. Maj:ts proposition nr 62 med följande ändringar:

1:o) att för räkning — — — — ett belopp av 9,000,000 kronor;

2:o) att räntan — — — — fyra procent;

3:o) att av det på extra stat — — — — i huvudsaklig överensstämmelse med de grunder, som angivits i den kungl. propositionen och i motionen;

4:o) att av nämnda — — — — på byggnadsområdet;

I likhet med departementschefen anser riksdagen, att bostadsfrågan alltjämt befinner sig i sådant läge, att åtgärder från statens sida till främjande av byggnadsverksamheten även för innevarande år äro av behovet påkallade. Visserligen kan — såsom departementschefen ock framhållit — det icke förnekas, att situationen i vissa avseenden under senaste tiden betydligt förbättrats, men äro likväl de från kristiden härrörande svårigheterna på bostadsmarknaden ännu icke övervunna. Känt är ock, hurusom den privata byggnadsverksamheten av olika skäl har svårt att komma till full utveckling.

Riksdagen, som sålunda finner behovet av statliga åtgärder för bostadsproduktionens främjande allt fortfarande föreligga, har vid övervägande av de former, under vilka staten lämpligast synes bära lämna fortsatt understöd till produktionen ifråga, kommit till den uppfattningen, att staten härvid i första hand synes bära följa den tidigare inslagna vägen och således genom ökning av statens bostadslånefond bereda möjlighet att lämna nya lån för bostadsbyggande.

Beträffande storleken av det belopp, varmed bostadslånefonden sålunda bör utökas, har Eders Kungl. Maj:t föreslagit en summa av 5,000,000 kronor, vilket belopp skulle, liksom hittills skett, disponeras såsom lån ur statsverkets fond av rusdrycksmedel. Motionsvis har yrkats höjning av beloppet i fråga, i motionen nr 224 i andra kammaren till 9,000,000 kronor och i motionen nr 227 i samma kammare till 11,500,000 kronor. Riksdagen, som väl funnit skäl föreligga för en höjning av det av Eders Kungl. Maj:t sålunda för ändamålet föreslagna beloppet, har emellertid ansett sig icke kunna medgiva en så stor utökning av bostadslåne-

fonden, som motionärernas förslag innebär, utan har riksdagen beslutat, att för utökning av fonden må få disponeras ett till 7,000,000 kronor begränsat belopp; detta belopp överskrider alltså det av Eders Kungl. Maj:t ifrågasatta med 2,000,000 kronor.

För beredande av ytterligare hjälp åt byggnadsföretagare har Eders Kungl. Maj:t vidare föreslagit, att räntan å lån ur bostadslånefonden skulle från och med den 1 januari 1923 nedsättas från fem till fyra procent. Enligt Eders Kungl. Maj:ts föreliggande proposition skulle räntesänkningen omfatta såväl de bostadslån, som hädanefter beviljas som de hittills lämnade lånen. Vad de senare beträffar, skulle nedsättningen av räntefoten dock icke avse de räntor, som redan inbetalts utan först inträda i fråga om de räntor, som belöpa å tid efter ingången av år 1923. Eders Kungl. Maj:ts förslag i denna del har synts riksdagen väl motiverat, och har riksdagen alltså funnit sig böra giva sin anslutning härtill. Med hänsyn till att ett sådant läge på penningmarknaden ånyo kan inträda, att en högre räntefot än fyra procent åter kan te sig såsom låg i förhållande till den allmänna låneräntan, har riksdagen emellertid i likhet med departementschefen ansett, att räntefoten icke bör för hela lånetiden fixeras till sagda procent utan bör densamma kunna, efter riksdagens hörande, ånyo höjas, dock högst till fem procent.

Förutom nyssberörda räntenedsättning å lämnade bostadslån har Eders Kungl. Maj:t för beredande av statsbidrag åt de byggnadsföretagare, som med statsunderstöd uppfört hus under dyraste kristiden, föreslagit, att av det på extra stat för år 1922 till statsbidrag åt kommuner m. fl. för uppförande av vissa bostadsbyggnader anvisade reservationsanslaget jämte därunder omförda besparingar måtte få användas ett belopp av högst 3,000,000 kronor.

Jämlikt de för ifrågavarande statsbidrags åtnjutande förordade grunder skulle till erhållande av dylikt bidrag ifrågakomma ägare av byggnader, för vilkas uppförande lämnats lån ur statens bostadslånefond enligt 1920 eller 1921 års kungörelse i ämnet, samt för vilka byggnadstiden till huvudsaklig del infallit under nämnda år eller något av dem och byggnadskostnaderna avsevärt överstigit de numera i orten vanliga. De, som på grund av hittills gällande föreskrifter allenast kunnat erhålla lån ur bostadslånefonden men icke statsbidrag utan ränte- eller återbetalningsskyldighet, skulle följaktligen ej av denna anledning vara utestängda från möjligheten att få extra statsbidrag.

Det har vidare ansetts i allmänhet böra gälla, att extra statsbidrag endast utgår, om byggnaden fortfarande äges av den, som åtnjtit statsunderstöd för dess uppförande. Undantag från denna regel skulle

dock kunna ske i vissa fall, exempelvis då byggnaden vid bodelning eller genom arv övergått till den ursprunglige ägarens hustru eller barn. I regel skulle extra bidrag ej utgå för byggnader, tillhöriga kommun, men i undantagsfall skulle hårt skattetyngda kommuner, som under kris-tiden gjort betydande uppoffringar för bostadsproduktionens främjande, kunna ifrågakomma till erhållande av extra bidrag för av dem med statsunderstöd uppförda bostadshus. Det extra bidraget skulle icke överstiga tio procent av byggnadskostnaden och maximum fastställas till 3,000 kronor för lägenhet.

Vidare skulle gälla, att det extra bidraget skulle användas till omedelbar inbetalning av motsvarande belopp å det lån, som erhållits ur statens bostadslånefond och skulle till fonden återflytande medel få utlämnas såsom nya lån.

På grund härav och med anledning av vad riksdagen beslutat i fråga om utökning av bostadslånefonden skulle sålunda under innevarande år ett belopp av 10,000,000 kronor ställas till förfogande för bostadsproduktionens befrämjande.

I övrigt hava hittills gällande föreskrifter angående statsbidrag utan ränte- eller återbetalningsskyldighet synts i tillämpliga delar böra gälla med avseende å extra statsbidrag.

De av Eders Kungl. Maj:t sålunda föreslagna villkoren för extra statsbidrags åtnjutande har riksdagen funnit sig böra till alla delar godkänna.

Vidkommande slutligen Eders Kungl. Maj:ts förslag i fråga om kostnaderna dels för statens byggnadsbyrås verksamhet, dels ock för slutförande av vissa tekniskt-vetenskapliga undersökningar på byggnadsområdet hava förslagen härutinnan icke givit riksdagen anledning till erinran.

Under hänvisning till vad sålunda anförts och under framhållande av att — såsom förut nämnts — ett belopp av 10,000,000 kronor kommer att för innevarande år ställas till förfogande för främjande av bostadsproduktionen, får riksdagen alltså anmäla, att riksdagen i anledning av Eders Kungl. Maj:ts förevarande proposition och ovanberörda motioner nr II: 227 och II: 224 medgivit,

dels att för ökning av statens bostadslånefond må såsom lån ur statsverkets fond av rusdrycksmedel disponeras för år 1923 ett belopp av 7,000,000 kronor;

dels att räntan för lån ur bostadslånefonden må för tiden från och med den 1 januari 1923 tillsvidare utgå efter fyra procent;

dels att av det på extra stat för 1922 under fente huvudtiteln till statsbidrag åt kommuner med flera för uppförande av vissa bostadsbygg-

nader anvisade reservationsanslaget jämte därunder omförda besparingar ett belopp av högst 3,000,000 kronor må användas för beredande av extra statsbidrag i huvudsaklig överensstämmelse med de av departementschefen i statsrådsprotokollet över socialärenden den 16 februari 1923 angivna grunderna;

dels ock att av nyssnämnda reservationsanslag och besparingar ett belopp av 10,000 kronor må ställas till ingenjörsvetenskapsakademiens förfogande för slutförande av vissa tekniskt-vetenskapliga undersökningar på byggnadsområdet.

Stockholm den 17 maj 1923.

Med undersåtlig vördnad.
